

Üniversite Öğrencilerinde Adil Dünya İnancı ve Dindarlık İlişkisi: Çankırı Örneği

Nurdan Yağlı Soykan* 0000-0002-1482-8250

Öz

Amaç: Araştırmanın temel amacı “Örneklem grubunun adil dünya inancı düzeyi ve dindarlık düzeyi arasında nasıl bir ilişki vardır?” ifadesine yanıt aramaktır. Alt amaçlar ise şu şekildedir: Demografik değişkenlere göre adil dünya inancı düzeyinde anlamlı bir farklılık var mıdır? Örneklem grubunun adil dünya inancı ve dindarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Yöntem: Üniversite öğrencilerinde adil dünya inancı ve dindarlık arasındaki ilişkiyi ortaya koymak üzere gerçekleştirilen bu deneysel araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Örneklem grubu; Çankırı Karatekin Üniversitesinin farklı bölümlerinde eğitim gören 512 üniversite öğrencisidir. Örneklem evren içerisinden basit rastgele örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Araştırmada kişisel bilgi formu ile Gülmez tarafından geliştirilen “dindarlık ölçeği” ve Dalbert tarafından geliştirilen “adil dünya inancı ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizi SPSS 19.0 istatistik programı kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular: Araştırmada katılımcıların özelliklerine göre adil dünya inancı ve dindarlık düzeylerinin farklılaşma durumu ele alınmıştır. Bulgular, üniversite öğrencilerinde adil dünya inancı ile dindarlık arasında anlamlı ilişkiler olduğunu göstermiştir.

Sonuç: Araştırma sonucunda; üniversite öğrencilerinin genel adil dünya inancı düzeylerinin kişisel adil dünya inancı düzeylerinden daha yüksek olduğu, dindarlık açısından en düşük ortalamaya ibadet boyutunda ve en yüksek ortalamaya iman boyutunda sahip olduğu, erkeklerin kişisel adil dünya inancı düzeylerinin kadınların kişisel adil dünya inancı düzeylerinden daha yüksek olduğu, kadınların dini duygu düzeyinin erkeklerden yüksek olduğu, üniversite öğrencilerinin yaşları fark etmeksizin adil dünya inancı düzeylerinin ve dindarlık düzeylerinin benzer olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özgünlük: Adil dünya inancı ile alakalı ülkemizde yapılan çalışmalar mevcuttur. Söz konusu kuramın dindarlık açısından ve özellikle üniversite öğrencilerinden oluşsan genç bir örneklem üzerinden ele alınması oldukça önemlidir. Araştıran, sorgulayan ve soru soran gençlerin dindarlık düzeylerinin bireysel ve genel adil dünya inançlarıyla ilişkisini anlamak açısından araştırma farklı alanlara da ışık tutacak niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Din Psikolojisi, Üniversite Öğrencileri, Kişisel Adil Dünya İnancı, Genel Adil Dünya İnancı, Dindarlık

* Dr. Öğretim Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü, nurdanyagli@hotmail.com

The Relationship between Belief in a Just World and Religiosity among University Students: The Case of Çankırı

Nurdan Yağlı Soykan* 0000-0002-1482-8250

Abstract

Purpose: The main purpose of the research is "What is the relationship between the level of belief in a just world and the level of religiosity of the sample group?" is to seek an answer. The sub-objectives are as follows: Is there a significant difference in the level of belief in a just world according to demographic variables? Is there a significant difference between the just world belief and religiosity levels of the sample group?

Method: Quantitative research method was used in this experimental study, which was carried out to reveal the relationship between belief in a just world and religiosity among university students. Sample group are 512 university students studying in different departments of Çankırı Karatekin University. The sample was selected from the universe by simple random sampling method. In the research, the personal information form and the "religiousness scale" developed by Gülmez and the "just world belief scale" developed by Dalbert were used. The analysis of the obtained data was made using the SPSS 19.0 statistical program.

Findings: In the study, the difference between the belief in a just world and the level of religiosity according to the characteristics of the participants was discussed. The findings showed that there are significant relationships between belief in a just world and religiosity in university students.

Implications: As a result of the research; university students' general just world belief levels are higher than their personal just world belief levels, they have the lowest average in terms of religiosity in the worship dimension and the highest average in the belief dimension, men's personal just world belief levels are higher than women's personal just world belief levels, women's religious beliefs. It was concluded that the level of emotion of the students was higher than that of the men, and that the level of belief in a just world and the level of religiosity of the university students were similar regardless of their age.

Originality: There are studies in our country related to the belief in a just world. It is very important to consider the theory in question in terms of religiosity and especially through a young sample consisting of university students. The research also sheds light on different areas in terms of understanding the relationship between the level of religiosity of young people who research, question and ask questions, and their individual and general beliefs in a just world.

Keywords: Psychology of Religion, University Students, Personal Belief in a Just World, General Belief in a Just World, Religiosity

* Assist. Prof., Çankırı Karatekin University, Department of Philosophy and Religious Studies, nurdanyagli@hotmail.com

Giriş

İnsanlar, henüz çocukluk çağlarından itibaren kendisi de dâhil herkesin yaptığı davranışlarının karşılığını “etme bulma dünyası, hak elbet yerini bulur, ne ekersen onu biçersin, herkes kalbinin ekmeğini yer” gibi sözlerle bulduğu bir ilişkiler ağının içerisinde. Çünkü adalet insanoğlu için sosyal hayatın temelini oluşturan en güçlü değerlerden biridir. Adaletin üstün bir değer olarak kabul görmediği bir dünyada, bireyi koruyacak diğer değerlerin de gerek sosyal gerek hukuki açıdan bir karşılığı olması mümkün değildir (Tokur, 2017). Adalet değeri sayesinde birey dışarıdan gelebilecek her türlü olumsuzluğa ve kötülüğe karşı kendini güvende hissetmekte ve adaletin sağlanacağı duygusu güvenli bir liman işlevi görmektedir. Adil dünya inancı kuramı ise; bireylerin adaletsiz bir durumla karşılaştıklarında veya gözlemlediklerinde onu meşrulaştırma yöneliminde olmaları üzerine ortaya çıkmıştır.

Adil dünya inancına ilişkin yapılan ilk çalışmalarda, insanlar kurbanların acılarını reddederek ve onu aşağılayarak “herkes hak ettiğini alır” yönündeki temel yargılarını korumayı tercih etmişlerdir (Lerner ve Simmons, 1966). Daha sonra yapılan araştırmalarda da Lerner ve Simmons tarafından (1966) bireylerin adil dünya inançlarını test etmek üzere izlenen süreçler izlenmiş, katılımcılar canlı, ani ve görünüşte gerçek bir mağduriyet olayına tanıklık etmişlerdir. Sonuç olarak, gözlemciler tutarlı bir şekilde kurbanın karakterini acı çekerken (acı çekmemeye kıyasla) daha az olumlu olarak değerlendirmiştir (Dawtry vd. 2020, Kenrick ve diğerleri, 1976; Lerner, 1971; Lincoln & Levinger, 1972; Stokols & Schopler, 1973). Bu bulgular Lerner (1971)’in öğrencinin gerçekten şoka uğradığına inanan katılımcıların, onun oyunculuk yaptığına ya da çektiği sıkıntının telafi edileceğine inanan katılımcılara göre onu daha az olumlu olarak değerlendirdiği araştırmasının sonuçlarını destekler niteliktedir.

Bireysel ve toplumsal açıdan oldukça önemli olan adalet, “adil dünya inancı kuramı” şeklinde ilk olarak Lerner ve Miller tarafından (1978) geliştirilmiştir. Adaleti değerlendirici ve duygusal bileşenleri olan bir yargı olarak gören bu anlayış, insanların çevrelerinin genellikle hak ettiklerini aldıkları adil ve düzenli bir yer olduğuna inanma ihtiyacı duyduklarını belirtmektedir (Lerner, 1977). Bu şekilde, insanlar kendileri ve gelecekleri adına güvende hissettikleri istikrarlı, düzenli ve öngörülebilir bir ortam yaratmaktadırlar (Lerner, 1980; Lerner & Miller, 1978). Bunun bir parçası olmak için adil bir dünyaya inancı yüksek olan insanlar, kendilerini adil davranmak ve adaleti kendileri sağlamak zorunda hissetmekte, bu da dünya ile kendileri arasında bir sosyal sözleşmeye işaret etmektedir (Dalbert, 2002; Sutton vd., 2008).

Dalbert ise (1999, 2009) adil dünya inancını; kişisel/bireysel adil dünya inancı (dünyanın sadece kendisi için adil olduğuna inanmak) ve genel adil dünya inancı (dünyanın herkes için adil bir yer olduğuna inanmak)

olmak üzere iki boyutlu olarak ele almıştır. Lipkus ve arkadaşları da (1996) tıpkı Dalbert gibi bireysel adil dünya inancı ve genel adil dünya inancını birbirinden ayırmıştır. Süregelen araştırmalarda ise genel adil dünya inancı, adaletsizlikten muzdarip olanlara karşı daha fazla sosyal ayrımcılık ve daha sert sosyal tutumlar gibi olumsuz öteki odaklı değişkenlerle ilişkilendirilmiştir (Bègue & Bastounis, 2003; Sutton & Douglas, 2005). Bireysel adil dünya inancı ise toplum yararına davranışlar, daha yüksek öznel iyi oluş, psikolojik sağlık, yaşam memnuniyeti, duygusal denge ve daha düşük stres gibi olumlu göstergelerle ilişkilendirilmiştir (Sutton ve Douglas, 2005; Sutton, Stoeber ve Kambler, 2017; Sutton vd., 2008).

Doksanlı yıllara geldiğinde adil dünya inancının psikolojik sağlık üzerindeki olumlu etkileri üzerine de çeşitli araştırmalar başlamıştır. Tomaka ve Blascovich (1994) tarafından gerçekleştirilen araştırmada adil dünya inançları yüksek olan bireyler, strese ilişkin daha olumlu bilişsel değerlendirmelere sahip, herhangi bir tehdit veya meydan okumaya karşı ise daha dengeli otonomik tepkilerle birlikte değerlendirilmişlerdir. Mahkumlar üzerinde yapılan bir araştırmada ise; adil dünya inancı yüksek bireylerin cezaevi hayatına daha uyumlu oldukları, daha az disiplin sorunu ortaya çıkardıkları, başlarına gelen olayları ve yasal sonuçlarını daha adil olarak yorumladıkları, öfkeleriyle daha iyi başa çıkabildikleri, daha fazla özeleştiriyapabildikleri ve bu sayede geleceğe ilişkin planlar yaparak yeni bir hayat kurma noktasında daha fazla güven dolu oldukları görülmüştür. Ve adil dünya inancı genç mahkumların rehabilitasyon süreçleri açısından olumlu bir kaynak olarak önerilmiştir (Otto ve Dalbert, 2005).

Adil dünya inancı psikolojik sağlığın yanı sıra dindarlık gibi bileşenlerle ilişkili olarak da incelenmiştir. Hunt (2000) tarafından çok kültürlü bir örneklem üzerine yapılan araştırmada dini bağlılık adil dünya inancını şekillendiren önemli bir değişken olarak bulunmuş, ancak kiliseye bağlılık aynı etkiyi göstermemiştir. Türkiye örneğinde Kaplan (2012)'ın gerçekleştirdiği çalışmada ise, özellikle dindarlık ve adil dünya inancının soysa tutumlar üzerindeki etkisi ele alınmıştır. Sonuç olarak “Nihai Adalet İnanç” ve bireysel adil dünya inancı dindarlıkla benzersiz bir şekilde ilişkili olarak bulgulanmıştır. Genel adil dünya inancı ve “İçkin Adalet İnanç” ise, yoksullara yönelik sert tutumlarla güçlü bir şekilde ilişkili olarak ortaya çıkmıştır. Dindarlık ile yoksullara yönelik olumsuz tutumlar arasında olumlu bir bağlantı bulgulanmamıştır. Şahbaz (2022) tarafından Türkiye örneğinde ergenler üzerine gerçekleştirilen araştırmada ise; adil dünya inancı ve dindarlık arasında çok zayıf düzeyde ancak aynı yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Dindarlığın artması ile birlikte çok zayıf bir ilişki de olsa adil dünya inancı artış göstermiştir. Ayrıca adil dünya inancının yaklaşık %12'sinin dindarlıktan kaynaklandığı belirtilmiştir.

Problem

Bu araştırmanın konusu üniversite öğrencilerinde adil dünya inancı ve dindarlık arasındaki ilişkinin din psikolojisi açısından incelenmesidir. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

1. Üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre Adil Dünya İnancı Ölçeği ve Dindarlık Ölçeği puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık var mıdır?

2. Üniversite öğrencilerinin yaşlarına göre Adil Dünya İnancı Ölçeği ve Dindarlık Ölçeği puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık var mıdır?

3. Üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyine göre Adil Dünya İnancı Ölçeği ve Dindarlık Ölçeği puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık var mıdır?

4. Üniversite öğrencilerinin anne eğitim durumuna göre Adil Dünya İnancı Ölçeği ve Dindarlık Ölçeği puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık var mıdır?

5. Üniversite öğrencilerinin baba eğitim durumuna göre Adil Dünya İnancı Ölçeği ve Dindarlık Ölçeği puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık var mıdır?

6. Üniversite öğrencilerinin yaşamının büyük bir bölümünü geçirdiği yere göre Adil Dünya İnancı Ölçeği ve Dindarlık Ölçeği puanları istatistiksel olarak anlamlı farklılık var mıdır?

7. Üniversite öğrencilerinin ailedeki birey sayısına göre Adil Dünya İnancı Ölçeği ve Dindarlık Ölçeği puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık var mıdır?

8. Üniversite öğrencilerinin aileden ayrı kalma durumuna göre Adil Dünya İnancı Ölçeği ve Dindarlık Ölçeği puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık var mıdır?

9. Üniversite öğrencilerinin akademik başarılarına göre Adil Dünya İnancı Ölçeği ve Dindarlık Ölçeği puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık var mıdır?

10. Adil Dünya İnancı Ölçeği boyutu ve Dindarlık Ölçeği boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?

Amaç ve Önem

Araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin adil dünya inancı ve dindarlık düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi ve katılımcıların özelliklerine göre adil dünya inancı ve dindarlık düzeylerinin farklılaşma durumunun incelenmesidir.

Ülkemizde alan yazında yer alan bazı çalışmalarda adil dünya inancı; atasözleriyle (Dik, 2010), suç işlemiş ergenlerle (Giray, 2009), iş davranışlarıyla (Öcel ve Aydın, 2010), toplumsal yönleriyle (Akgün, 2019), yakın kişiler arası ilişkilerle (Sayan Karahan, 2021) ve psikolojik süreçlerle (Uğur ve Akgün, 2015) ilişkisi bağlamında ele alınmıştır. Adalet kavramının bütün dinlerde “ilahi adalet” kavramıyla birlikte değerlendirildiği ve mutlak adaletin bu dünyada olmasa bile sonraki hayatta yerini bulacağı ise bilinen gerçektir. Dini literatür açısından da kendine oldukça sağlam yer bulan böylesi bir inancın din, dindarlık, dini yaşantı, dini tutum vb. konularla ilişkisi açısından çok az ele alındığı görülmektedir. Sınırlı sayıda yapılan araştırmalarda ise; adil dünya inancının dindarlık açısından ergenlik dönemiyle birlikte ele alındığı (Şahbaz, 2022), diğer bir çalışmada ise Tanrı Algısı bağlamında LGBTİ bireylerle yapıldığı görülmektedir (Nebioğlu ve Oktay, 2020). Gençlerle veya üniversite öğrencileriyle dindarlık, maneviyat, manevi yönelim gibi temalarla yapılmış bir araştırmaya ise rastlanmamıştır. Bu nedenle araştırma günümüz gençlerinin araştıran, sorgulayan ve eleştiren yönleri dikkate alınarak farklı bölümlerde eğitim gören üniversite öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Demografik bilgi formunda ise sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan farklı değişkenlere yer verilmiş, bu değişkenlerin bireylerin gerek dindarlık düzeyleri gerekse adil dünya inançları üzerindeki etkisi ortaya koyulmak istenmiştir. Araştırmanın Din Psikolojisi alanında önemli bir boşluğu doldurması ve daha sonra yapılacak çalışmalara örnek olması beklenmektedir.

Yöntem

Araştırmada ilişkisel tarama modeli uygulanmıştır. Bu modele uygun olarak bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkilerin varlığı ve derecesi ortaya konmaya çalışılmıştır (Crano ve Brewer, 2002). Üniversite öğrencilerinde adil dünya inancı ve dindarlık arasındaki ilişki araştırılmıştır.

Genel ve Kişisel Adil Dünya İnancı ölçeklerinin Türkçe’ye çevirisi Göregenli (2004) tarafından yapılmıştır. 13 maddelik ölçeğin 7 maddesi bireysel adil dünyacı, 6 maddesi ise genel adil dünya inancını ölçmek üzere tasarlanmıştır.

Çalışmada kullanılan Dindarlık Ölçeği ise Gülmez (2014) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek iman, dini duygu, etki ve ibadet olmak üzere dört alt boyuttan ve 24 maddeden oluşmaktadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmaya Çankırı Karatekin Üniversitesinde 2022 yılı itibariyle halen eğitim görmekte olan 512 üniversite öğrencisi katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların özellikleri

Değişken	Düzeyleleri	n	%	Değişken	Düzeyleleri	n	%
Cinsiyet	Kadın	358	69,92	Yaşamınızın büyük bir bölümünü nerede geçirdiniz?	Köy	93	18,16
	Erkek	154	30,08		Kasabada	22	4,30
Yaş	18 yaş	31	6,05	Siz dâhil ailenizdeki birey sayısı nedir?	İlçede	126	24,61
	19 yaş	67	13,09		Şehirde	136	26,56
	20 yaş	121	23,63		Büyükşehirde	135	26,37
	21 yaş	127	24,80		2 kişi	6	1,17
	22 yaş	75	14,65		3 kişi	47	9,18
	23 yaş	41	8,01		4 kişi	114	22,27
	23'ten büyük	50	9,77		5 kişi	149	29,10
Sınıf	1. sınıf	110	21,48	Çocukluk döneminde ailenizden ayrı kaldınız mı?	6 kişi	90	17,58
	2. sınıf	168	32,81		7 kişi	43	8,40
	3. sınıf	153	29,88		7'den fazla	63	12,30
	4. sınıf	75	14,65		Hayır	384	75,00
	5. sınıf	4	0,78		Bir yıldan az	56	10,94
	6. sınıf	2	0,39		Bir yıldan fazla	72	14,06
Anne ve baba birlikte	Birlikte	482	94,14	Ailenizin konut kime ait?	Kendimizin	411	80,27
	Boşanmış	22	4,30		Kiralık	82	16,02
	Evli ama ayrı yaşıyor	8	1,56		Diğer	17	3,32
					Belirtmemiş	2	0,39
Anne yaşama durumu	Sağ	504	98,44	Ailen yaşadığı ev tipi	Apartman dairesi	285	56,66
	Vefat etmiş	8	1,56		Müstakil ev	197	38,48
Anne Öğrenim Durumu	Okur-yazar değil	62	12,11	Aile gelir düzeyi	Gecekondu	24	4,69
	Sadece okur yazar	30	5,86		Belirtmemiş	6	1,20
	İlkokul mezunu	236	46,09		Düşük	86	16,8
	Ortaokul mezunu	84	16,41		Orta	408	79,69
	Lise mezunu	74	14,45		Yüksek	18	3,52
	Yüksek okul veya üniversite mezunu	26	5,08		Zayıf	17	3,32
					Akademik başarı	Orta	257
Baba yaşama durumu	Sağ	487	95,12		İyi	200	39,06
	Vefat etmiş	25	4,88		Çok iyi	38	7,42
Baba Öğrenim Durumu	Okur-yazar değil	15	2,93				
	Sadece okur yazar	17	3,32				
	İlkokul mezunu	179	34,96				

Ortaokul mezunu	108	21,09
Lise mezunu	108	21,09
Yüksek okul veya üniversite mezunu	85	16,6

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların %69,92'sinin (n = 358) kadın ve %30,08'inin (n = 154) erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların %6,05'i (n = 31) 18 yaşında, %13,09'u (n = 67) 19 yaşında, %23,63'ü (n = 121) 20 yaşında, %24,80'i (n = 127) 21 yaşında, %14,65'i (n = 75) 22 yaşında, %8,01'i (n = 41) 23 yaşında ve %9,77'si (n = 50) 23 yaşından büyüktür. Katılımcıların %21,48'i (n = 110) 1. sınıf, %32,81'i (n = 168) 2. sınıf, %29,88'i (n = 153) 3. sınıf, %14,65'i (n = 75) 4. sınıf, %0,78'i (n = 4) 5. sınıf ve %0,39'u (n = 2) 6. sınıf öğrencisidir. Katılımcıların %94,14'ünün (n = 482) annesi-babası birlikte, %4,30'unun (n = 22) annesi-babası boşanmış ve %1,56'sı (n = 8) anne-babası evli ama ayrı yaşıyor. Katılımcıların %98,44'ünün (n = 504) annesi sağ ve %95,12'sinin (n = 487) babası sağdır. Öğrenim durumu açısından incelendiğinde katılımcıların %12,11'inin (n = 62) annesi ve %2,93'ünün (n = 15) babası okuryazar değil; katılımcıların %5,86'sının (n = 30) annesi ve %3,32'sinin (n = 7) babası sadece okur yazar; katılımcıların %46,09'unun (n = 236) annesi ve %34,96'sı (n = 179) babası ilköğretim mezunu; katılımcıların %16,41'inin (n = 84) annesi ve %21,09'unun (n = 108) babası ortaokul mezunu; katılımcıların %14,15'inin (n = 74) annesi ve %21,09'unun (n = 108) babası lise mezunu; katılımcıların %5,08'inin (n = 26) annesi ve %16,6'sının (n = 85) babası yüksek okul veya üniversite mezunudur. Araştırmaya katılanların %18,16'sı (n = 93) yaşamının büyük bir bölümünü köyde, %4,30'u (n = 22) kasabada, %24,61'i (n = 126) ilçede, %26,56'sı (n = 136) şehirde ve %26,37'si (n = 135) büyükşehirde geçirmiştir. Ailedeki birey sayısı açısından incelendiğinde %1,17'si (n = 6) 2 kişi, %9,18'i (n = 47) 3 kişi, %22,27'si (n = 114) 4 kişi, %29,10'u (n = 149) 5 kişi, %17,58'i (n = 90) 6 kişi, %8,40'ı (n = 43) 7 kişi ve %12,30'u (n = 63) 7'den fazla kişi yaşamaktadır. Katılımcıların %75'i (n = 384) çocukluk döneminde ailesinden ayrı kalmamış, %10,94'ü (n = 56) çocukluk döneminde ailesinden bir yıldan az süre ile ve %14,06'sı (n = 72) çocukluk döneminde ailesinden bir yıldan fazla süre ile ayrı kalmıştır. Katılımcıların %80,27'sinin (n = 411) ailesi kendi evinde ve %16,02'sinin (n = 82) ailesi kiralık evde kalmaktadır. Katılımcıların %56,66'sının (n = 285) ailesi apartman dairelerinde, %38,48'inin (n = 197) ailesi müstakil evde ve %4,69'unun (n = 24) ailesi gecekonduda yaşamaktadır. Aile gelir düzeyi açısından incelendiğinde katılımcıların %16,8'inin (n = 86) geliri düşük, %79,69'unun (n = 408) geliri orta ve %3,52'sinin (n = 18) geliri yüksektir. Akademik başarı açısından incelendiğinde katılımcıların %3,32'si (n = 17) akademik başarısı zayıf, %50,20'si (n = 257) akademik başarısı orta,

%39,06'sı (n = 200) akademik başarısı iyi ve %7,42'si (n = 38) akademik başarısı çok iyidir.

Sınırlılıklar

Araştırma;

- Çankırı Karatekin Üniversitesinde 2022-2023 eğitim yılı güz döneminde farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerden elde edilen verilerle sınırlıdır.

- Gençlerle ve onların verdikleri bilgilerle ilgili olması dolayısıyla 'insan' faktöründen kaynaklı sınırlılıklar bu çalışma için de geçerlidir.

- SPSS programının sınırlılıkları bu çalışma için de söz konusudur.

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Çankırı Karatekin Üniversitesinde 2022-2023 güz dönemi itibariyle öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada Çankırı Karatekin Üniversitesinin tercih edilmesinin nedeni çalışma grubuna ulaşmanın nispeten daha kolay olması dolayısıyladır. Evrenden (Çankırı Karatekin Üniversitesinde 19 bin civarı öğrenci bulunmaktadır.) tesadüfi örneklem yoluyla seçilmiş 512 üniversite öğrencisi ise araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları ve Analiz

Katılımcıların demografik özelliklerinin belirtilmesinde frekans ve yüzde gibi betimsel istatistikler kullanılmıştır. Üniversite öğrencilerinin cinsiyet, yaş, sınıf, anne-baba eğitim durumu, yaşamının büyük bir bölümünü geçirdiği yer, ailedeki birey sayısı, çocukken aileden ayrı kalma durumu ve akademik başarılarına göre Adil Dünya İnancı Ölçeği ve Dindarlık Ölçeği puanlarının farklılaşmasının incelenmesinde uygun analiz yöntemine karar vermek amacıyla puanların normal dağılım gösterme durumu incelenmiştir.

Normal dağılım varsayımı incelenirken çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiştir. Çarpıklık ve basıklık katsayılarının -1 ile +1 arasında olması ölçek puanlarının normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir. İki düzeye sahip değişkenlerin (cinsiyet, çocukken aileden ayrı kalma, akademik başarı) düzeylerinde ölçek puanlarının normal dağılım gösterdiği durumlarda ilişkisiz örneklem t testi ve ölçek puanlarının normal dağılım göstermediği durumlarda Mann Whitney U testi kullanılmıştır. İki'den fazla düzeye sahip değişkenlerin (yaş, sınıf düzeyi, anne-baba eğitim durumu, yaşamının büyük bir bölümünü geçirdiği yer, ailedeki birey sayısı) düzeylerinde ölçek puanlarının normal dağılım gösterdiği durumlarda varyans analizi (ANOVA) ve ölçek puanlarının normal dağılım göstermediği durumlarda Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Ölçek puanları arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Ölçek

puanlarının normal dağılım gösterdiği durumlar için Pearson korelasyon katsayısı ve normal dağılım göstermediği durumlar için Spearman korelasyon analizi yapılmıştır.

Bulgular

Üniversite öğrencilerinin Adil Dünya İnancı Ölçeği boyutları puanlarına ait betimsel istatistikler hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Üniversite öğrencilerinin Adil Dünya İnancı Ölçeği boyutları puanlarına ait betimsel istatistik sonuçları

Ölçek Boyutları	Min.	Mak.	\bar{X}	ss
Kişisel Adil Dünya İnancı	1,00	5,00	2,98	0,64
Genel Adil Dünya İnancı	1,00	5,00	3,16	0,67

Min.: En küçük değer; Mak.: En büyük değer; \bar{X} : Ortalama; ss: standart sapma

Tablo 2 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin kişisel adil dünya inancı boyutundan aldıkları puanlarının 1 ile 5 arasında değiştiği ve ortalamasının 2,98 olduğu görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin genel adil dünya inancı boyutundan aldıkları puanlar 1 ile 5 arasında değişmekte olup ortalamasının 3,16’dır. Üniversite öğrencilerinin Adil Dünya İnancı Ölçeği boyutuna ait ortalamaları incelendiğinde genel adil dünya inancı düzeylerinin kişisel adil dünya inancı düzeylerinden daha yüksek olduğu söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin Dindarlık Ölçeği boyutları puanlarına ait betimsel istatistikler hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Üniversite öğrencilerinin Dindarlık Ölçeği boyutları puanlarına ait betimsel istatistik sonuçları

Ölçek Boyutları	Min.	Mak.	\bar{X}	ss
İman	2,17	5,00	4,82	0,43
Dini Duygu	1,50	5,00	4,67	0,58
Etki	1,00	5,00	4,34	0,81
İbadet	1,29	5,00	3,40	0,70

Min.: En küçük değer; Mak.: En büyük değer; \bar{X} : Ortalama; ss: standart sapma

Tablo 3 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin iman boyutundan aldıkları puanlarının 2,17 ile 5 arasında değiştiği ve ortalamasının 4,82 olduğu görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin dini duygu boyutundan aldıkları puanlar 1,50 ile 5 arasında değişmekte olup ortalamasının 4,67’dir. Üniversite öğrencilerinin etki boyutu puanlarının 1 ile 5 arasında değiştiği ve ortalamasının 4,34 olduğu belirlenmiştir. Üniversite öğrencilerinin ibadet boyutu puanlarının 1,29 ile 5 arasında değiştiği ve ortalamasının 3,40 olduğu tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin Dindarlık Ölçeği boyutuna ait ortalamaları incelendiğinde en düşük ortalamaya ibadet boyutunda ve en yüksek ortalamaya iman boyutunda sahip olduğu tespit edilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre Adil Dünya İnancı Ölçeği puanlarının farklılık gösterme durumu incelenmiş ve sonuçlar Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Üniversite öğrencilerin cinsiyetlerine göre Adil Dünya İnancı Ölçeği puanlarının incelenmesi

		n	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kişisel Adil Dünya İnancı	Kadın	358	2,92	0,59	510	3,319*	0,001
	Erkek	154	3,12	0,73			
Genel Adil Dünya İnancı	Kadın	358	3,16	0,57	510	0,236	0,813
	Erkek	154	3,17	0,87			

*p<0,05

Tablo 4 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre genel adil dünya inancı boyutu puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği (p>0,05) görülürken, kişisel adil dünya inancı boyutu puanlarının cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği (p<0,05) tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde erkeklerin kişisel adil dünya inancı düzeylerinin kadınların kişisel adil dünya inancı düzeylerinden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre Dindarlık Ölçeği puanlarının farklılık gösterme durumu incelenmiş ve sonuçlar Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre Dindarlık Ölçeği puanlarının incelenmesi

		n	\bar{X}	ss	sd	t	p
İbadet	Kadın	358	3,43	0,66	510	1,732	0,084
	Erkek	154	3,32	0,78			
		n	\bar{X}	Medyan	Sıra Ort.	Z	p
İman	Kadın	358	4,85	5,00	261,18	1,535	0,125
	Erkek	154	4,76	5,00	245,63		
Dini Duygu	Kadın	358	4,72	5,00	265,75	2,376*	0,017
	Erkek	154	4,54	4,92	235,01		
Etki	Kadın	358	4,41	4,50	262,38	1,405	0,160
	Erkek	154	4,16	4,50	242,83		

*p<0,05

Tablo 5 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre Dindarlık Ölçeği ibadet, iman ve etki boyutu puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği (p>0,05) görülürken, Dindarlık Ölçeği dini duygu boyutu puanlarının cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği (p<0,05) tespit edilmiştir. Ortalamalar incelendiğinde kadınların dini duygu düzeyinin erkeklerden yüksek olduğu görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin yaşlarına göre Adil Dünya İnancı Ölçeği puanlarının farklılık gösterme durumu incelenmiş ve sonuçlar Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Üniversite öğrencilerinin yaşlarına göre Adil Dünya İnancı Ölçeği puanlarının incelenmesi

		n	\bar{X}	ss	sd	F	p
Kişisel Adil Dünya İnancı	18-19 yaş	98	3,01	0,59			
	20-21 yaş	248	3,00	0,63	(2, 509)	0,519	0,595
	22 yaş ve üstü	166	2,94	0,70			
Genel Adil Dünya İnancı	18-19 yaş	98	3,21	0,63			
	20-21 yaş	248	3,13	0,67	(2, 509)	0,583	0,559
	22 yaş ve üstü	166	3,18	0,70			

Tablo 6 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin yaşlarına göre hem kişisel adil dünya inancı hem de genel adil dünya inancı boyutu puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) görülmektedir. Buna göre, üniversite öğrencilerinin yaşları fark etmeksizin adil dünya inancı düzeyleri benzerdir.

Üniversite öğrencilerinin yaşlarına göre Dindarlık Ölçeği puanlarının farklılık gösterme durumu incelenmiş ve sonuçlar Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Üniversite öğrencilerinin yaşlarına göre Dindarlık Ölçeği puanlarının incelenmesi

		n	\bar{X}	ss	sd	F	p
İbadet	18-19 yaş	98	3,29	0,65			
	20-21 yaş	248	3,38	0,71	(2, 509)	2,558	0,078
	22 yaş ve üstü	166	3,49	0,71			
		n	\bar{X}	Medyan	Sıra Ort.	H (sd = 2)	P
İman	18-19 yaş	98	28,93	30,00	257,03		
	20-21 yaş	248	29,00	30,00	255,75	0,025	0,988
	22 yaş ve üstü	166	28,89	30,00	247,74		
Dini Duygu	18-19 yaş	98	27,95	30,00	251,52		
	20-21 yaş	248	27,93	30,00	269,10	2,221	0,329
	22 yaş ve üstü	166	28,11	30,00	247,74		
Etki	18-19 yaş	98	17,39	18,00	253,89		
	20-21 yaş	248	17,05	18,00	245,85	3,807	0,149
	22 yaş ve üstü	166	17,75	19,00	273,95		

Tablo 7 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin yaşlarına göre Dindarlık Ölçeği ibadet, iman, dini duygu ve etki boyutu puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) görülmektedir. Buna göre, üniversite öğrencilerinin yaşları fark etmeksizin dindarlık düzeyleri benzerdir.

Üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyine göre Adil Dünya İnancı Ölçeği puanlarının farklılık gösterme durumu incelenmiş ve sonuçlar Tablo 8’te sunulmuştur.

Tablo 8. Üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyine göre Adil Dünya İnancı Ölçeği puanlarının incelenmesi

		n	\bar{X}	Medyan	Sıra Ort.	H (sd =3)	P
Kişisel Adil Dünya İnancı	1. sınıf	110	2,94	2,86	247,81	3,469	0,325
	2. sınıf	168	2,95	3,00	248,56		
	3. sınıf	153	3,06	3,00	275,08		
	4. sınıf*	81	2,92	3,00	249,69		
Genel Adil Dünya İnancı	1. sınıf*	110	3,09	3,00	240,81	2,609	0,456
	2. sınıf	168	3,15	3,17	254,36		
	3. sınıf	153	3,22	3,17	270,24		
	4. sınıf	81	3,19	3,00	256,30		

*5. ve 6. sınıf öğrencisi olan altı kişi dördüncü sınıf öğrencilerine dahil edilmiştir.

Tablo 8 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyine göre hem kişisel adil dünya inancı hem de genel adil dünya inancı boyutu puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) görülmektedir. Buna göre, üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyi fark etmeksizin adil dünya inancı düzeyleri benzerdir.

Üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyine göre Dindarlık Ölçeği puanlarının farklılık gösterme durumu incelenmiş ve sonuçlar Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9. Üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyine göre Dindarlık Ölçeği puanlarının incelenmesi

		n	\bar{X}	ss	sd	F	p
İbadet	1. sınıf	110	3,21	0,79	(3, 508)	4,656*	0,003
	2. sınıf	168	3,40	0,66			
	3. sınıf	153	3,53	0,67			
	4. sınıf**	81	3,40	0,68			
		n	\bar{X}	Medyan	Sıra Ort.	H (sd = 3)	P
İman	1. sınıf	110	4,80	5,00	249,40	2,352	0,503
	2. sınıf	168	4,84	5,00	256,95		
	3. sınıf	153	4,85	5,00	265,94		
	4. sınıf**	81	4,78	5,00	247,36		
Dini Duygu	1. sınıf	110	4,53	4,83	222,01	12,068*	0,007
	2. sınıf	168	4,73	5,00	270,13		
	3. sınıf	153	4,73	5,00	273,10		
	4. sınıf**	81	4,58	5,00	243,70		
Etki	1. sınıf	110	4,14	4,50	232,08	5,531	0,137
	2. sınıf	168	4,37	4,50	257,21		
	3. sınıf	153	4,46	4,75	274,42		
	4. sınıf**	81	4,30	4,50	254,34		

* $p<0,05$; **5. ve 6. sınıf öğrencisi olan altı kişi dördüncü sınıf öğrencilerine dahil edilmiştir.

Tablo 9 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyine göre Dindarlık Ölçeği iman ve etki boyutu puanlarının istatistiksel olarak anlamlı

farklılık göstermediği ($p>0,05$) görülürken; Dindarlık Ölçeği ibadet ve dini duygu boyutu puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği ($p<0,05$) saptanmıştır. Tespit edilen anlamlı farklılığın hangi sınıf düzeyleri arasında olduğunu belirlemek amacıyla parametrik testler için Bonferroni ve parametrik olmayan testler için Dunn-Bonferroni testi yapılmıştır. Bonferroni testi sonuçlarına göre ibadet boyutu için tespit edilen anlamlı farklılığın 1. sınıf öğrencileri ile 3. sınıf öğrencileri ($p = 0,001$) arasında olduğu belirlenmiştir. Ortalamalar incelendiğinde 3. sınıf öğrencilerinin ibadet boyutu puanlarının 1. sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Dunn-Bonferroni testi sonuçlarına göre iman boyutu için tespit edilen anlamlı farklılığın 1. sınıf öğrencileri ile 2. sınıf öğrencileri ($p=0,021$) arasında olduğu belirlenmiştir. Ortalamalar incelendiğinde 1. sınıf öğrencilerinin iman boyutu puanlarının 2. sınıf öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Dunn-Bonferroni testi sonuçlarına göre dini duygu boyutu için tespit edilen anlamlı farklılığın 1. sınıf öğrencileri ile 2. sınıf öğrencileri ($p=0,021$) ve 3. sınıf öğrencileri ($p = 0,014$) arasında olduğu belirlenmiştir. Ortalamalar incelendiğinde 1. sınıf öğrencilerinin dini duygu boyutu puanlarının 2. ve 3. sınıf öğrencilerinin dini duygu boyutu puanlarından daha düşük olduğu görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin anne öğrenim durumuna göre Adil Dünya İnancı Ölçeği puanlarının farklılık gösterme durumu incelenmiş ve sonuçlar Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10. Üniversite öğrencilerinin anne öğrenim durumuna göre Adil Dünya İnancı Ölçeği puanlarının incelenmesi

		n	\bar{X}	ss	sd	F	p
Genel Adil Dünya İnancı	Okula gitmemiş	92	3,27	0,67	(3, 508)	3,301*	0,020
	İlkokul mezunu	236	3,15	0,67			
	Ortaokul mezunu	84	2,98	0,64			
	Lise ve üstü	100	3,24	0,69			
		n	\bar{X}	Medyan	Sıra Ort.	H (sd=3)	P
Kişisel Adil Dünya İnancı	Okula gitmemiş	92	2,96	3,00	250,31	3,696	0,296
	İlkokul mezunu	236	2,96	3,00	252,18		
	Ortaokul mezunu	84	2,94	3,00	245,64		
	Lise ve üstü	100	3,09	3,00	281,52		

* $p<0,05$

Tablo 10 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin anne öğrenim durumuna göre kişisel adil dünya inancı boyutu puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) görülürken; genel adil dünya inancı boyutu puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği ($p<0,05$) saptanmıştır. Tespit edilen anlamlı farklılığın anne öğrenim durumu değişkenin hangi düzeyleri arasında olduğunu belirlemek için Bonferronitesti yapılmıştır. Bonferroni testi sonuçlarına göre genel adil dünya inancı boyutu için tespit edilen anlamlı farklılığın annesi okula gitmemiş öğrenciler ile annesi ortaokul mezunu öğrenciler ($p = 0,029$)

arasında olduğu belirlenmiştir. Ortalamalar incelendiğinde annesi okula gitmemiş öğrencilerin genel adil dünya inancı boyutu puanlarının annesi ortaokul mezunu öğrencilerinkinden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin anne öğrenim durumuna göre Dindarlık Ölçeği puanlarının farklılık gösterme durumu incelenmiş ve sonuçlar Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11. Üniversite öğrencilerinin anne öğrenim durumuna göre Dindarlık Ölçeği puanlarının incelenmesi

		n	\bar{X}	ss	sd	F	p
İbadet	Okula gitmemiş	92	3,51	0,64	(3, 508)	1,427	0,234
	İlkokul mezunu	236	3,40	0,66			
	Ortaokul mezunu	84	3,30	0,72			
	Lise ve üstü	100	3,36	0,82			
		n	\bar{X}	Medyan	Sıra Ort.	H (sd = 3)	P
İman	Okula gitmemiş	92	4,75	5,00	241,52	5,981	0,113
	İlkokul mezunu	236	4,87	5,00	266,02		
	Ortaokul mezunu	84	4,79	5,00	240,42		
	Lise ve üstü	100	4,82	5,00	261,33		
Dini Duygu	Okula gitmemiş	92	4,67	5,00	261,80	4,357	0,225
	İlkokul mezunu	236	4,71	5,00	265,53		
	Ortaokul mezunu	84	4,59	4,83	231,07		
	Lise ve üstü	100	4,61	5,00	251,68		
Etki	Okula gitmemiş	92	4,36	4,50	256,68	6,077	0,108
	İlkokul mezunu	236	4,40	4,75	265,94		
	Ortaokul mezunu	84	4,15	4,50	221,81		
	Lise ve üstü	100	4,33	4,75	263,20		

Tablo 11 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin anne öğrenim durumuna göre Dindarlık Ölçeği ibadet, iman, dini duygu ve etki boyutu puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) görülmektedir. Buna göre, üniversite öğrencilerinin anne öğrenim durumları fark etmeksizin dindarlık düzeyleri benzerdir.

Üniversite öğrencilerinin baba öğrenim durumuna göre Adil Dünya İnancı Ölçeği puanlarının farklılık gösterme durumu incelenmiş ve sonuçlar Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin baba öğrenim durumuna göre hem kişisel adil dünya inancı hem de genel adil dünya inancı boyutu puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) görülmektedir. Buna göre, üniversite öğrencilerinin baba öğrenim durumu fark etmeksizin adil dünya inancı düzeyleri benzerdir.

Tablo 12. Üniversite öğrencilerinin baba öğrenim durumuna göre Adil Dünya İnancı Ölçeği puanlarının incelenmesi

		n	\bar{X}	ss	sd	F	p
Genel Adil Dünya İnancı	Okula gitmemiş	32	3,38	0,78		1,141	0,336
	İlkokul mezunu	179	3,11	0,67			
	Ortaokul mezunu	108	3,16	0,71	(4,		
	Lise mezunu	108	3,15	0,65	507)		
	Yüksek okul veya üniversite mezunu	85	3,21	0,61			

		n	\bar{X}	Medya n	Sıra Ort.	H (sd =4)	P
Kişisel Adil Dünya İnancı	Okula gitmemiş	32	2,94	2,71	225,94	6,047	0,196
	İlkokul mezunu	179	2,94	3,00	250,37		
	Ortaokul mezunu	108	2,91	3,00	241,54		
	Lise mezunu	108	3,05	3,00	276,58		
	Yüksek okul veya üniversite mezunu	85	3,07	3,00	274,39		

Üniversite öğrencilerinin yaşamının büyük bir çoğunluğunu geçirdiği yere göre Adil Dünya İnancı Ölçeği puanlarının farklılık gösterme durumu incelenmiş ve sonuçlar Tablo 13'te sunulmuştur.

Tablo 13. Üniversite öğrencilerinin yaşamının büyük bir çoğunluğunu geçirdiği yere göre Adil Dünya İnancı Ölçeği puanlarının incelenmesi

		n	\bar{X}	Medyan	Sıra Ort.	H (sd =3)	P
Kişisel Adil Dünya İnancı	Köy-Kasaba	115	3,02	3,00	263,39	0,455	0,929
	İlçede	126	3,00	3,00	258,32		
	Şehirde	136	2,96	3,00	251,97		
	Büyükşehirde	135	2,95	3,00	253,49		
Genel Adil Dünya İnancı	Köy-Kasaba	115	3,24	3,17	269,57	2,596	0,458
	İlçede	126	3,14	3,17	248,62		
	Şehirde	136	3,19	3,17	264,75		
	Büyükşehirde	135	3,09	3,00	244,41		

Tablo 13 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin yaşamının büyük bir çoğunluğunu geçirdiği yere göre hem kişisel adil dünya inancı hem de genel adil dünya inancı boyutu puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) görülmektedir. Buna göre, üniversite öğrencilerinin yaşamının büyük bir çoğunluğunu geçirdiği yer fark etmeksizin adil dünya inancı düzeyleri benzerdir.

Üniversite öğrencilerinin yaşamının büyük bir çoğunluğunu geçirdiği yere göre Dindarlık Ölçeği puanlarının farklılık gösterme durumu incelenmiş ve sonuçlar Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 14. Üniversite öğrencilerinin yaşamının büyük bir çoğunluğunu geçirdiği yere göre Dindarlık Ölçeği puanlarının incelenmesi

		n	\bar{X}	ss	sd	F	p
İbadet	Köy-Kasaba	115	3,44	0,63	(3, 508)	0,781	0,505
	İlçede	126	3,44	0,71			
	Şehirde	136	3,38	0,63			
	Büyükşehirde	135	3,33	0,81			
		n	\bar{X}	Medyan	Sıra Ort.	H (sd = 3)	p
İman	Köy-Kasaba	115	4,84	5,00	258,78	0,341	0,952
	İlçede	126	4,83	5,00	259,57		
	Şehirde	136	4,82	5,00	255,36		
	Büyükşehirde	135	4,81	5,00	252,84		
Dini Duygu	Köy-Kasaba	115	4,73	5,00	261,70	0,472	0,925
	İlçede	126	4,68	5,00	256,76		
	Şehirde	136	4,66	5,00	257,96		
	Büyükşehirde	135	4,60	5,00	250,36		
Etki	Köy-Kasaba	115	4,36	4,50	251,87	5,818	0,121
	İlçede	126	4,44	4,75	281,86		
	Şehirde	136	4,35	4,50	253,17		
	Büyükşehirde	135	4,21	4,50	240,13		

Tablo 14 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin yaşamının büyük bir çoğunluğunu geçirdiği yere göre Dindarlık Ölçeği ibadet, iman, dini duygu ve etki boyutu puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) görülmektedir. Buna göre, üniversite öğrencilerinin yaşamının büyük bir çoğunluğunu geçirdiği yer fark etmeksizin dindarlık düzeyleri benzerdir.

Üniversite öğrencilerinin ailedeki birey sayısına göre göre Adil Dünya İnancı Ölçeği puanlarının farklılık gösterme durumu incelenmiş ve sonuçlar Tablo 15'te sunulmuştur.

Tablo 15 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin ailedeki birey sayısına göre hem kişisel adil dünya inancı hem de genel adil dünya inancı boyutu puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) görülmektedir. Buna göre, üniversite öğrencilerinin ailedeki birey sayısı fark etmeksizin adil dünya inancı düzeyleri benzerdir.

Tablo 15. Üniversite öğrencilerinin ailedeki birey sayısı göre Adil Dünya İnancı Ölçeği puanlarının incelenmesi

	n	\bar{X}	Medyan	Sıra Ort.	H (sd=5)	p	
Kişisel Adil Dünya İnancı	2-3 kişi	53	3,06	3,00	265,75	6,083	0,298
	4 kişi	114	2,92	2,93	241,38		
	5 kişi	149	3,03	3,00	273,81		
	6 kişi	90	2,97	3,00	250,22		
	7 kişi	43	2,83	2,71	223,43		
	7'den fazla	63	3,01	3,00	266,69		
Genel Adil Dünya İnancı	2-3 kişi	53	3,18	3,17	256,70	2,401	0,791
	4 kişi	114	3,12	3,17	252,17		
	5 kişi	149	3,18	3,17	259,38		
	6 kişi	90	3,11	3,00	240,51		
	7 kişi	43	3,24	3,17	278,70		
	7'den fazla	63	3,21	3,17	265,06		

Üniversite öğrencilerinin ailedeki birey sayısına göre Dindarlık Ölçeği puanlarının farklılık gösterme durumu incelenmiş ve sonuçlar Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 16. Üniversite öğrencilerinin ailedeki birey sayısına göre Dindarlık Ölçeği puanlarının incelenmesi

	n	\bar{X}	Medyan	Sıra Ort.	H (sd=5)	p	
İbadet	2-3 kişi	53	3,40	3,57	259,34	4,062	0,541
	4 kişi	114	3,36	3,43	253,46		
	5 kişi	149	3,37	3,43	251,45		
	6 kişi	90	3,38	3,43	245,40		
	7 kişi	43	3,38	3,43	252,45		
	7'den fazla	63	3,57	3,57	290,17		
İman	2-3 kişi	53	4,76	5,00	257,67	4,273	0,511
	4 kişi	114	4,81	5,00	248,11		
	5 kişi	149	4,87	5,00	265,97		
	6 kişi	90	4,83	5,00	241,81		
	7 kişi	43	4,83	5,00	265,73		
	7'den fazla	63	4,80	5,00	262,98		
Dini Duygu	2-3 kişi	53	4,58	5,00	244,87	8,369	0,137
	4 kişi	114	4,61	5,00	247,16		
	5 kişi	149	4,66	5,00	253,42		
	6 kişi	90	4,69	4,83	244,78		
	7 kişi	43	4,72	5,00	268,56		
	7'den fazla	63	4,78	5,00	298,98		
Etki	2-3 kişi	53	4,33	4,75	269,33	5,449	0,364
	4 kişi	114	4,23	4,75	250,60		
	5 kişi	149	4,40	4,50	260,54		
	6 kişi	90	4,26	4,50	230,23		
	7 kişi	43	4,30	4,75	263,07		
	7'den fazla	63	4,52	4,75	279,88		

Tablo 16 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin ailedeki birey sayısına göre Dindarlık Ölçeği ibadet, iman, dini duygu ve etki boyutu puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) görölmektedir. Buna göre, üniversite öğrencilerinin ailedeki birey sayısı fark etmeksizin dindarlık düzeyleri benzerdir.

Üniversite öğrencilerinin çocukken aileden ayrı kalma durumlarına göre Adil Dünya İnancı Ölçeği puanlarının farklılık gösterme durumu incelenmiş ve sonuçlar Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo 17. Üniversite öğrencilerin çocukken aileden ayrı kalma durumlarına göre göre Adil Dünya İnancı Ölçeği puanlarının incelenmesi

		n	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kişisel Adil Dünya İnancı	Hayır	384	3,01	0,58	510	1,837	0,067
	Evet	128	2,89	0,80			
Genel Adil Dünya İnancı	Hayır	384	3,17	0,62	510	0,524	0,600
	Evet	128	3,14	0,81			

Tablo 17 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin çocukken aileden ayrı kalma durumuna göre hem kişisel adil dünya inancı hem de genel adil dünya inancı boyutu puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) görölmektedir. Buna göre, üniversite öğrencilerinin çocukken aileden ayrı kalma durumu fark etmeksizin adil dünya inancı düzeyleri benzerdir.

Üniversite öğrencilerinin çocukken aileden ayrı kalma durumlarına göre Dindarlık Ölçeği puanlarının farklılık gösterme durumu incelenmiş ve sonuçlar Tablo 18’de sunulmuştur.

Tablo 18. Üniversite öğrencilerinin çocukken aileden ayrı kalma durumlarına göre Dindarlık Ölçeği puanlarının incelenmesi

		n	\bar{X}	ss	sd	t	p
İbadet	Hayır	384	3,39	0,69	510	0,400	0,689
	Evet	128	3,42	0,74			
		n	\bar{X}	Medyan	Sıra Ort.	Z	p
İman	Hayır	384	4,84	5,00	258,84	0,873	0,383
	Evet	128	4,79	5,00	249,48		
Dini Duygu	Hayır	384	4,68	5,00	258,28	0,520	0,603
	Evet	128	4,61	5,00	251,16		
Etki	Hayır	384	4,39	4,75	263,39	1,870	0,061
	Evet	128	4,19	4,50	235,84		

Tablo 18 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin çocukken aileden ayrı kalma durumuna göre Dindarlık Ölçeği ibadet, iman, dini duygu ve etki boyutu puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği

($p>0,05$) görülmektedir. Buna göre, üniversite öğrencilerinin çocukken aileden ayrı kalma durumu fark etmeksizin dindarlık düzeyleri benzerdir.

Üniversite öğrencilerinin çocukken akademik başarılarına göre Adil Dünya İnancı Ölçeği puanlarının farklılık gösterme durumu incelenmiş ve sonuçlar Tablo 19’da sunulmuştur.

Tablo 19. Üniversite öğrencilerinin akademik başarılarına göre Adil Dünya İnancı Ölçeği puanlarının incelenmesi

		n	\bar{X}	ss	sd	t	p
Kişisel Adil Dünya İnancı	Zayıf-orta	274	2,96	0,67	510	0,831	0,406
	İyi-çok iyi	238	3,00	0,61			
Genel Adil Dünya İnancı	Zayıf-orta	274	3,13	0,71	510	1,230	0,219
	İyi-çok iyi	238	3,20	0,63			

Tablo 19 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin akademik başarılarına göre hem kişisel adil dünya inancı hem de genel adil dünya inancı boyutu puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) görülmektedir. Buna göre, üniversite öğrencilerinin akademik başarı durumları fark etmeksizin adil dünya inancı düzeyleri benzerdir.

Üniversite öğrencilerinin akademik başarılarına göre Dindarlık Ölçeği puanlarının farklılık gösterme durumu incelenmiş ve sonuçlar Tablo 20’de sunulmuştur.

Tablo 20. Üniversite öğrencilerinin akademik başarılarına göre Dindarlık Ölçeği puanlarının incelenmesi

		n	\bar{X}	ss	sd	t	p
İbadet	Zayıf-orta	274	3,37	0,68	510	1,093	0,275
	İyi-çok iyi	238	3,43	0,72			
		n	\bar{X}	Medyan	Sıra Ort.	Z	p
İman	Zayıf-orta	274	4,82	5,00	252,41	0,945	0,345
	İyi-çok iyi	238	4,84	5,00	261,21		
Dini Duygu	Zayıf-orta	274	4,64	5,00	248,10	1,519	0,129
	İyi-çok iyi	238	4,69	5,00	266,17		
Etki	Zayıf-orta	274	4,32	4,50	252,73	0,634	0,526
	İyi-çok iyi	238	4,36	4,50	260,84		

Tablo 20 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin akademik başarılarına göre Dindarlık Ölçeği ibadet, iman, dini duygu ve etki boyutu puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği ($p>0,05$) görülmektedir. Buna göre, üniversite öğrencilerinin akademik başarıları fark etmeksizin dindarlık düzeyleri benzerdir.

Adil Dünya İnancı Ölçeği boyutu ve Dindarlık Ölçeği boyutu puanları arasında ilişki korelasyon analizi ile incelenmiştir ve sonuçlar Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 21. Adil Dünya İnancı Ölçeği boyutu ve Dindarlık Ölçeği boyutu puanları arasında ilişkiler

			Dindarlık Ölçeği			
			İman	Dini Duygu	Etki	İbadet
Adil Dünya İnancı	Kişisel Adil	r	0,065	0,099*	0,182*	0,210*
	Dünya İnancı	p	0,140	0,025	0,000	0,000
	Genel Adil	r	0,119*	0,235*	0,250*	0,336*
	Dünya İnancı	p	0,007	0,000	0,000	0,000

*p<0,05

Tablo 21 incelendiğinde kişisel adil dünya inancı boyutu puanları ile iman boyutu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı ($p>0,05$) görülmektedir. Kişisel adil dünya inancı boyutu puanları ile dini duygu, etki, ibadet boyutu puanları arasında pozitif yönlü düşük düzeyde (sırasıyla $r = 0,099$; $0,182$; $0,210$) ve istatistiksel olarak anlamlı ($p<0,05$) ilişki tespit edilmiştir. Buna göre, üniversite öğrencilerin dini duygu, etki ve ibadet düzeyleri arttıkça kişisel adil dünya inancı düzeylerinin de arttığı söylenebilir. Genel adil dünya inancı boyutu puanları ile iman, dini duygu, etki boyutu puanları arasında pozitif yönlü düşük düzeyde (sırasıyla $r = 0,119$; $0,235$; $0,250$) ve istatistiksel olarak anlamlı ($p<0,05$) ilişki saptanmıştır. Genel adil dünya inancı boyutu puanları ile ibadet boyutu puanları arasında pozitif yönlü orta düzeyde ($r = 0,336$) ve istatistiksel olarak anlamlı ($p<0,05$) ilişki belirlenmiştir. Buna göre, üniversite öğrencilerin iman, dini duygu, etki ve ibadet düzeyleri arttıkça genel adil dünya inancı düzeylerinin de arttığı yorumu yapılabilir.

Sonuç

Üniversite öğrencilerinde adil dünya inancı ve dindarlık arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırmada katılımcılara dindarlık ölçeği, adil dünya inancı ölçeği ve demografik bilgi formu uygulanmıştır. Sonuçlar incelendiğinde, üniversite öğrencilerinde dindarlık açısından “dini duygu, etki ve ibadet düzeyleri” arttıkça kişisel adil dünya inancı düzeylerinin de arttığı söylenebilir. Genel adil dünya inancı açısından sonuçlar incelendiğinde ise; üniversite öğrencilerin iman, dini duygu, etki ve ibadet düzeyleri arttıkça genel adil dünya inancı düzeylerinin de arttığı yorumu yapılabilir. Dolayısıyla üniversite öğrencilerinde yani gençlerde özellikle dini duygu, etki ve ibadet düzeyleri adil dünya inancını etkileyen önemli bir faktör olarak bulgulanmıştır. Alanyazında sınırlı sayıda gerçekleştirilen araştırmalarla elde edilen bulguların örtüştüğü söylenebilir (Şahbaz, 2022).

Ayrıca araştırmada demografik değişkenlerle dindarlık ve adil dünya inancı arasındaki ilişki de incelenmiştir. Ortalamalar incelendiğinde erkeklerin kişisel adil dünya inancı düzeylerinin kadınların kişisel adil dünya inancı düzeylerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu Şahbaz (2022) tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarından farklılık arz etmektedir. Dindarlık ve cinsiyet değişkenleri açısından ise; kadınların dini duygu düzeylerinin erkeklerinkinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulgu Yapıcı (2012)'nin Türk toplumu özelinde yaptığı çalışmanın sonuçlarıyla benzer nitelik arz etmektedir. Ayrıca Korkmaz (2020) tarafından daha yakın tarihli gerçekleştirilen ve 84 tezin incelendiği meta-analiz çalışmasında da kadınların dindarlık açısından erkeklere göre daha yüksek düzeyde olduğu belirtilmiştir. Yine Doğan ve Karaca (2021) 177 tez üzerinde yaptıkları araştırmada cinsiyet faktörünün kadınlar açısından az da olsa dindarlığı güçlendiren bir faktör olduğunu ifade etmişlerdir. Dindarlık ve cinsiyet arasındaki ilişkide sonuçlar her zaman kadın dindarlığını destekler nitelikte olmamaktadır. Nitekim; Ok ve Cirhinlioğlu (2011) tarafından yapılan meta-analizde kadınlar daha dindar gibi görünseler de dini kaygı belirsizlikleri daha fazla deneyimledikleri ve özellikle dindarlığın duygu boyutuna daha fazla önem verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmanın bulgularının daha önce yapılan cinsiyet ve dindarlık araştırmalarını desteklediği söylenebilir.

Yine araştırmanın sonuçları dindarlık ölçeği açısından incelendiğinde; üniversite öğrencilerinin en düşük ortalamaya ibadet boyutunda ve en yüksek ortalamaya iman/inanç boyutunda sahip oldukları görülmüştür. Pür (2022) tarafından üniversite öğrencileriyle gerçekleştirilen yakın zamanlı bir araştırmada da katılımcılar arasında dindarlığın inanç boyutu yüksek çıkarken ibadet boyutu en düşük olarak bulgulanmıştır. Araştırmanın bulguları söz konusu araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Adil dünya inancı kuramı, farklı değişkenlerle farklı örneklemeler üzerinden çalışılarak literatüre önemli katkılar sunulabilir. Nicel araştırma yönteminin adil dünya inancı kuramıyla alakalı çalışmalarda daha fazla tercih edildiği görülmektedir. Bu nedenle ülkemizde yapılacak çalışmalarda daha geniş örneklemeler ve farklı yaş grupları tercih edilebilir. Özellikle bireylerin kendi kontrollerinde olmayan doğal afet, saldırı, cinsel istismar gibi durumlarda adil dünya inançları sarsılabilir. Yeni yapılacak araştırmalarda bahsi geçen deneyimleri yaşamış gruplar tercih edilebilir. Ağır deneyimler yaşamış bu tarz bireylerle daha derinlemesine ve detaylı veri elde etmek için nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak adil dünya inancı konusu çalışılabilir.

Kaynakça

Akgün, S. (2019). Adil Dünya İnancı ve Toplumsal Sonuçları . *OPUS International Journal of Society Researches* , 14 (20) , 2227-2247.

- Bègue, L. ve Bastounis, M. (2003). Two spheres of belief in justice: Extensive support for the bidimensional model of belief in a just world. *Journal of Personality*, 71(3), 435–463.
- Cirhinlioğlu, F. ve Ok, Ü. (2011). “Kadınlar mı Yoksa Erkekler mi Daha Dindar?”, ZFWT: Zeitschrift für die Welt der Türken 3/1, 121-141.
- Crano, W. D. ve Brewer, M. B. (2002). *Principles and methods of social research* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum ASSOCIATES Publishers.
- Dalbert, C. (1999). The world is more just for me than generally: About the personal belief in a just world scale's validity. *Social Justice Research*, 12(2), 79–98.
- Dalbert, C. (2002). Beliefs in a just world as a buffer against anger. *Social Justice Research*, 15(2), 123–145.
- Dalbert, C. (2009). Belief in a just world. In M. R. Leary & R. H. Hoyle (Eds.), *Handbook of individual differences in social behavior* (pp. 288–297). The Guilford Press.
- Dawtry, R. J., Callan, M. J., Harvey, A. J., ve Gheorghiu, A. I. (2020). Victims, Vignettes, and Videos: Meta-Analytic and Experimental Evidence That Emotional Impact Enhances the Derogation of Innocent Victims. *Personality and social psychology review : an official journal of the Society for Personality and Social Psychology, Inc*, 24(3), 233–259.
- Dik, T. (2010). Atasözlerinde adil dünya inancı. *Milli Folklor Dergisi*, 11(88), 28 – 32.
- Doğan, M. ve Karaca, F. (2021). Cinsiyetin Dindarlık Üzerine Etkisi: Bir Meta Analiz Çalışması. *Bilimname*, (45) , 219-260.
- Giray, F. S. (2009). *Suç İşlemiş ve İşlememiş Ergenlerin Adil Dünya İnancı ve Bağışlayıcılık Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Göregenli, Melek. *Şiddet, Kötü Muamele ve İşkenceye İlişkin Değerlendirmeler, Tutumlar ve Deneyimler*. İzmir: İzmir Barosu Yayınları, 2004.
- Gülmez, Ç. (2014). *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Ahlaki Çözülme ve Dindarlık*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Hunt, M. O. (2000). Status, Religion, and the “Belief in a Just World”: Comparing African Americans, Latinos, and Whites. *Social Science Quarterly*, 81(1), 325–343.

- Kaplan, H. (2012). Belief in a just world, religiosity and victim blaming. *Archiv für Religionspsychologie / Archive for the Psychology of Religion*, 34(3), 397–409.
- Kenrick, D. T., Reich J. W. ve Cialdini R. B. (1976). Justification and compensation: Rosier skies for the devalued victim. *Journal of Personality and Social Psychology*, 34, 654–657.
- Kılınç S. Ve Torun F. (2011). Adil Dünya İnancı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 3(1): 1-14.
- Korkmaz, S. (2020). Cinsiyete göre dindarlık: bir meta-analiz çalışması. *Bilimname*, (43), 437-460 .
- Lerner, M. J. (1971). Observers evaluation of a victim: Justice, guilt, and veridical perception. *Journal of Personality and Social Psychology*, 20, 127–135.
- Lerner, M. J. (1977). The justice motive: Some hypotheses as to its origins and forms. *Journal of Personality*, 45(1), 1–52.
- Lerner, M. J. (1980). *The belief in a just world: A fundamental delusion*. Springer.
- Lerner, M. J. Ve Miller D. T. (1978). Just world research and the attribution process: Looking back and ahead. *Psychological Bulletin*, 85, 1030–1051.
- Lerner, M.J. ve Simmons CH. Observer’s reaction to the “innocent victim”: compension or rejection? *J Pers Soc Psychol* 1966; 4:203-210
- Lincoln, A. ve Levinger G. (1972). Observers’ evaluations of the victim and the attacker in an aggressive incident. *Journal of Personality and Social Psychology*, 22, 202–210.
- Lipkus, I. M., Dalbert, C., ve Siegler, I. C. (1996). The importance of distinguishing the belief in a just world for self versus others. *Pers. Soc. Psychol. Bull.* 22: 666-677.
- Nebioğlu, G. ve Oktay, F. (2020). Tanrı Algısının Adil Dünya İnancı Kuramı ve Adalet Kavramları Üzerinden İncelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* , (51) , 288-307 .
- Otto, K. ve Dalbert, C. (2005). Belief in a just world and its functions for young prisoners. *Journal of Research in Personality*, 39(6), 559–573.
- Öcel, H., ve Aydın, O. (2010). Adil dünya inancı ve cinsiyetin üretim karşıtı iş davranışları üzerindeki etkisi [The effects of belief in a just world and gender on counterproductive work behaviors]. *Türk Psikoloji Dergisi*, 25(66), 73–83.

- Pür, İ. (2022). “Üniversite Öğrencilerinde Dindarlık ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9/1, 327-353.
- Sayan Karahan, A. (2021). Adil Dünya İnancının Yakın Kişilerarası İlişkiler Açısından Ele Alınması . *Humanistic Perspective* , 3 (3) , 626-642.
- Stokols, D. Ve Schopler, J. (1973). Reactions to victims under conditions of situational detachment: The effect of responsibility, severity, and expected future interaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, 25, 199–209.
- Sutton, R. M., Douglas, K. M., Wilkin, K., Elder, T. J., Cole, J. M., ve Stathi, S. (2008). Justice for Whom, Exactly? Beliefs in Justice for the Self and Various Others. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 34(4), 528–541.
- Sutton, R. M., Douglas, K. M., Wilkin, K., Elder, T. J., Cole, J. M., ve Stathi, S. (2008). Justice for Whom, Exactly? Beliefs in Justice for the Self and Various Others. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 34(4), 528–541.
- Sutton, R. M., Stoeber, J., ve Kamble, S. V. (2017). Belief in a just world for oneself versus others, social goals, and subjective well-being. *Personality and Individual Differences*, 113, 115–119.
- Sutton, R.M., ve Douglas, K.M. (2005). Justice for all, or just for me? More support for the self-other distinction in just-world beliefs. *Personality and Individual Differences*, 39, 637-645.
- Şahbaz, M. (2022). Ergenlerde Adil Dünya İnancı ve Dindarlık İlişkisi. *Journal of Analytic Divinity* 6 / 2 174-197.
- Tokur, B. (2017). Dindarlığın Kurucu Unsuru Olarak Doğruluk. *Journal of Turkish Studies*, 12/27 , 359-372.
- Tomaka, J., ve Blascovich, J. (1994). Effects of justice beliefs on cognitive appraisal of and subjective physiological, and behavioral responses to potential stress. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67(4), 732–740.
- Uğur, D. ve Akgün, S. (2015). Bireysel ve genel dünya inancının depresyon ile ilişkisi. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (1). 103-116.

Atıf için:

Yağlı Soykan, N. (2023). Üniversite öğrencilerinde adil dünya inancı ve dindarlık ilişkisi: Çankırı örneği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1), 185-210. doi: 10.54558/jiss.1258060

Etik Beyanı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir. İlgili çalışmada 25.10.2022 tarih ve 01 sayılı kararla Çankırı Karatekin Üniversitesi Etik Kurulundan gerekli izinler alınmıştır